

Kovács Katalin

Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar

A gyermekek szabadidős tevékenységének alakulása a lakóhely függvényében

A szabadidő a társadalmilag kötött időn (például munkavégzés) és a testi szükségletek kielégítésén túl fennmaradó szabad felhasználású idő. Iskolások esetében a szabadidő az iskolai és otthoni tanulás, a fiziológiai szükségletek (étkezés, alvás) és a különféle szociális kötelezettségek (házi munka stb.) kielégítése után fennmaradó időmennyiség kitöltésére szolgál.

A szabadidő

A szabadidő eltöltése lehet aktív vagy passzív. A szellemi munkát végző emberek gyakran szívesebben töltik szabadidejüket aktív pihenéssel. Mások, akik fizikai munkát végeznek, rendszerint előnyben részesítik a szabadidejük passzív eltöltését, mint például a tévénézést, olvasást.

A szabadidőt aktívan tölti el az, aki a választott tevékenységnek tevőleges résztvevője, befolyásolója. Ez mindig szellemi, gyakran testi erőfeszítéssel, a képességek, készségek mozgósításával jár. A szabadidő aktív felhasználása a személyiségfejlődésben is fontos szerepet játszik. Az aktív szabadidős tevékenységek közé tartozhatnak a testmozgás, az alkotás, a művelődés és a társas szórakozás különböző formái.

A szabadidő eltöltése passzív, ha a választott tevékenységnek a kikapcsolódáson kívül nincsen különösebb elérendő célja vagy végeredménye, és nem igényel nagyobb testi, szellemi erőfeszítést. A szabadidő ilyen eltöltése elsősorban az otthoni pihenésre és az üdülésre jellemző.

A szabadidő szerepe a gyermekek fejlődésében

Mindaddig, amíg a társadalmak a gyereket miniatűr felnőttnek tekintették, a gyerek szabadidejének eltöltésével kapcsolatos kérdések nem foglalkoztatták a gondolkodókat. A változást a 18. század, a polgárosodás hozta meg. Ekkor kezdett a társadalom odafigyelni a gyerekekre: rájöttek, hogy a gyerek nem kis felnőtt. Így került egyrészt a társadalomtudomány érdeklődésének homlokterébe lassan-lassan a gyerekek és serdülők sajátos szabadidő-eltöltésének gyakorlata, a gyermeki fejlődésben a szabadidő szerepének megannyi lehetősége, másrészt pedig így vált a 19. század második felében külön iparággá a szabadidős tevékenységekben mind nagyobb jelentőségű játékok előállítása is.

Időközben természetesen már nemcsak a játékot, hanem a gyerekek mindenfajta szabadidős tevékenységét egyre többen kezdték különös jelentőségűnek tekinteni a személyiségfejlődés, a sikeres szocializáció szempontjából.

Az iskolában eltöltött időmennyiségnek az utóbbi időben tapasztalt jelentős mértékű növekedésével természetesen együtt járt, hogy az iskola egyre nagyobb szerepet vállalt és vállal a tanulók oktatása, nevelése mellett a fennmaradó szabadidő eltöltésének megszervezésében is.

Egy másik felosztás szerint létezik iskolai és iskolán kívüli szabadidő. Az iskolai szabadidő magába foglalja a tanóra előtti és utáni, túlnyomórészt pedagógus irányításával vagy felügyeletével folyó kulturális és sporttevékenységeket is. Az iskolán kívüli szabadidő fogalmába besorolható tulajdonképpen minden más, azaz a család, a szűkebb és tágabb közösség által szervezett, a tanulmányi, a szociális és a fiziológiás tevékenység körébe nem tartozó esemény.

Sajnos a gyerekek életében a magányos játékok a meghatározóak. Ebben igen fontos szerepet tölt be a számítógép, az internet és a televízió. A gyermekek nem tudnak egymással kapcsolatot létesíteni, barátságokat kialakítani, elfelejtenek beszélgetni. Azonban ma még inkább fontos, hogy a gyerek az életében minél több sikerélményhez jusson.

A szabadidő csak akkor szabadidő, ha a gyermek szabadnak éli át, ha nincs benne stressz, nincs kötöttség és nincs szigorú számonkérés. Ha szabadon döntheti el, mit szeretne csinálni, és annak értelmét a döntése adja meg. Tehát a szülő és a pedagógus feladata, hogy segítsen a gyerekeknek jól megszervezni a szabadidejüket. Ehhez azonban személyes kapcsolatban kell a gyerekekkel minél több időt együtt tölteni, csak így lehet olyan tevékenységeket találni, ami őket érdekli. Ebben döntő szerepe van a pedagógusnak, akinek segítenie kell a diáknak a szabadidő hasznos eltöltésében, ügyelve arra, hogy meghagyja a személyes döntés lehetőségét és szabadságát.

A jól szervezett szabadidő

- segíti a gyermek testi és szellemi fejlődését, valamint
- erkölcsi nemesedését,
- gazdagítja gondolkodását, összefüggéslátását,
- sokoldalú jártasságot és képességet biztosít, fejleszt,
- ötleteket ad, valamint
- alkotásra, próbálgatásra ösztönöz.

A számítógép szerepe a gyermekek életében

A számítógép a gyermekeink számára már teljesen „természetes szerkezet”. A világháló elterjedésével egyre többen dolgoznak otthon, a számítógép tehát egyfajta háztartási multi-médiacentrummá alakult. A gyerekek ezzel nőnek fel, a számítógép kezelését sokkal könnyebben elsajátítják, mint a felnőttek. Bizony sok gyerek ügyesebben tud e-mailt küldeni, mint kézzel írni. De segítségével nyelveket tanulhatnak, vagy akár matematikázhatnak is, és persze játszhatnak. Ezerféle számítógépes játékot: a legegyszerűbb mesefigurástól a városalapítoson, sakkozoson és a kártyázoson át egész a lövöldözősig. Persze mint mindennek, az effajta játéknak is vannak pártolói és ellenzői. A számítógépes játékok azonban megállíthatatlanul terjednek és fejlődnek tovább. Maguk után vonva az ember, az egyén, a gyerek elmagányosodását, vagy „átköltözését” egyfajta más: virtuális világba.

A gyerek normális testi és lelki fejlődése érdekében szüksége van a mozgásra és kortársai társaságára. A számítógép mellett egy helyben ülve, magányosan eltöltött hosszú órák egyértelműen nem szolgálják testi épségét. Elsősorban a gerinc és a szem károsodik. Ha teljesen megtöltani nem is lehet a számítógépezést, legalább igyekezzünk korlátozni az előtte eltöltött órák számát, és nem árt, ha egy megfelelő szék is veszünk

Sok szülő arra hivatkozva, hogy elfoglalt, nincs ideje a gyermekére, inkább leülteti a számítógép vagy a tévé elé, hogy nyugtук legyen, hiszen a gyereket lefoglalják a színes, mozgó képek. A szülők egyre kevesebbet vagy egyáltalán nem olvasnak esténként mesét, nem beszélgetnek, nem kommunikálnak a gyerekekkel, mert túlhajsoltak, fáradtak, nincs idejük. Arra pedig, hogy hogyan alakul ezáltal gyermekük lelki világa, nem is gondolnak.

A számítógép károsá is válhat, ha a gyerek (vagy felnőtt) ide menekül a valós élet elől, s ha az igazi dolgok már nem érdeklik. A számítógépes játékokat gyártó cégek úgynevezett oktató-szórakoztató játékokkal is jelentkeznek, melyekkel főleg a kisgyerekek

és kisiskolások táborát célozzák meg. A testi fogyatékosoknak is sokat segítenek ezek a programok: házhoz szállítják az iskolát, megkönnyítik az ismerkedést, a tájékozottságot, szórakoztatnak.

Nyugodtan megengedhetjük a kisgyerekeknek, hogy pár percig próbálkozzon a billentyűzet ütögetésével vagy az egér húzogatásával. Nagyobbacska gyerekek is megengedhető a 20–30 percnyi, esetleg egy órás számítógépes játék élvezete, persze szigorúan mértékkel. Az sem mindegy, milyen játékot játszik: válasszunk számára oktató-szórakoztató játékot. Ne játsszon vele a gyerek minden nap, inkább csak hétvégén, amikor amúgy is több a szabadideje! Hétköznaponként inkább sportoljon, vagy valamilyen mozgásos tevékenységgel töltsön szabadidejét. A virtuális agresszió válogatott izgalmaiban azonban a neves gyerekpszichológusok egyértelműen káros hatásúnak tartják, csakúgy, mint a mértéktelen videózást.

Tanítsuk csemetéinket mértéktartásra, mert könnyen függővé válhatnak, ha más szórakozási, kikapcsolódási lehetőséget nem kínálunk nekik. Mindenekelőtt azonban a kisebbeknek inkább meséljünk, beszélgessünk velük, sétáljunk, szórakozzunk közösen. A nagyobbacskaakkal pedig próbáljunk társasjátékokat játszani, vagy bevonni őket a ház körüli munkákba, ismertessük meg velük hobbijainkat. A számítógépes játékok nem árthatnak, ha mértéket tartunk.

Tehát a számítógép mértékletességgel és megfelelő használattal nem ártalmas, de semmiképp sem szabad engednünk, hogy az a gyerekek mozgáshiányos és kapcsolatszegény életéhez vezessen.

A kutatás ismertetése

A kutatás célja

Kutatásom fő célja az, hogy megvizsgálja, milyen hatással van a technika fejlődése, a számítógépek egyre nagyobb elterjedése a gyermekek szabadidős tevékenységének alakulására. Munkám során kiemelt figyelmet szentelek a falu és város között sejtendő különbségek megállapítására.

A kutatás kérdései

A technika fejlődésének hatására egyre kevesebb gyermek tölti szabadidejét sportolással vagy más egyéb mozgásos tevékenységgel. A falvakat nehezebben hódítják meg a technikai fejlődés vívmányai, ezért azok akár hasznos, akár káros hatásai elenyészőbb mértékben fejtik ki hatásukat, míg a városokban hatványozottan éreztetik életmódformáló mivoltukat.

A falvak és a városok lakóinak életmódja a régmúlt időkben merőben eltérő volt egymástól, azonban ez a különbség az idő múlásával egyre halványodott, ami a technika fejlődésének, az információközlők terjedésének is köszönhető. Ma már szinte minden háztartásban megtalálható a tévé és a számítógép is, függetlenül attól, hogy faluról vagy városról van szó. A technika vívmányai pedig nagyon nagy mértékben befolyásolják a mai kor gyermekeinél a szabadidő eltöltésének alakulását.

A téma tehát egyre aktuálisabbá válik rohanó világunkban. A gyerekek fejlődését nagyban befolyásolja az a tény, hogy a számítógép lassan minden háztartás része lesz. A gyermekek csaknem hamarabb tanulják meg a számítógépet kezelni, mint írni és olvasni. Nem beszélve a színes, eseménydús, sokszor agresszív játékokról, melyek csábítóan hatnak a gyermekekre. A szülők pedig sajnos gyakran hagyják is, hogy gyermeküket bekebelezze a számítógépek világa. A nagy terhelés következtében, az egyre több időt igénylő munka mellett, kevés idő marad a gyerekekkel foglalkozni. Így sokszor örül-

nek is a szülők, hogy addig is biztonságban tudhatják gyermeküket a számítógép mellett, míg ők teendőiket intézik. Csak arra nem gondolnak, hogy az órákon át tartó ülés milyen kihatással van gyermekük egészségére, nem beszélve lelkivilágáról. Ezért tartom fontosnak, hogy foglalkozzunk ezzel a témával. Mint leendő pedagógus fontosnak tartom, hogy figyelemmel kísérjük gyermekeink szabadidő-eltöltésének alakulását, hogy azt különböző szabadidős programokkal pozitív irányba tudjuk terelni.

Kutatásom által a következő kérdésekre szeretnék választ kapni:

- Minden gyerek találkozik 10 éves korára számítógéppel?
- Sportolnak-e valamit?
- Szabadidejük mennyi részét töltik mozgásos játékokkal?
- Szabadidejük mennyi részét töltik számítógép előtt ülve?
- A szülők korlátozzák-e a számítógép használatának idejét?
- A gyerekek mely tevékenységek végzésével töltik a legszívesebben a szabadidejüket?
- Tanórán kívül részt vesznek-e valamilyen kötött szabadidős tevékenységben?

A szabadidő eltöltése kapcsán felmerülő kérdésekre egy 14 kérdésből álló kérdőív segítségével igyekeztem információt gyűjteni, illetve választ kapni.

A kutatás hipotézisei

A következő hipotéziseket állítottam fel a kutatás tárgyával kapcsolatban:

- a gyermekek többségének van otthon számítógépe;
- a városokban elterjedtebb a számítógép használata, mint falun;
- városokban a gyerekek szabadidejük nagyobb részét töltik számítógép előtt, mint valamilyen mozgásos tevékenységgel;
- falvakban szabadidő eltöltése céljából a szabadban való játék dominál, a számítógéphasználattal szemben.
- a szabadidős tevékenységek másképp alakulnak falun, mint városon.

A felsorolt feltevések helyességét egy 14 kérdésből álló kérdőív segítségével ellenőriztem le, amit magam állítottam össze.

Népesség és minta

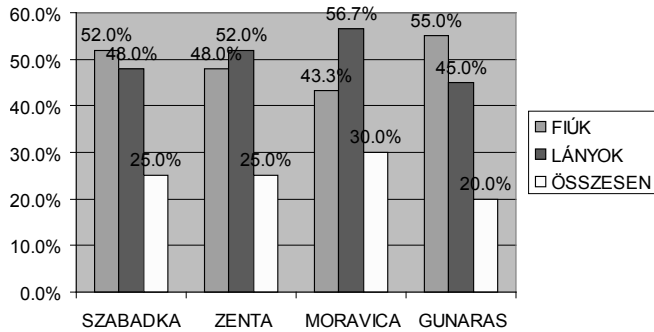
A kutatás mintáját két falusi és két városi iskola negyedik osztályos tanulói alkották. A falusi és a városi iskolákban egyenlő számú (50–50) kérdőívet osztottam szét a negyedik osztályos tanulók között, hogy az eredmények egyértelműen tükrözzék a falu és a város közötti különbséget. Mintám alanyai mind negyedik osztályos tanulók. A választásom azért esett erre a korcsoportra, mivel az alsó osztályos tanulók közül ők a legönállobbak.

A vizsgálatban 100 tanuló vett részt, az 1. diagram szerinti megoszlásban:

Az adatgyűjtés módszere és eszköze

A kutatásban a kérdőíves kikérdezés módszerét használtam, valamint kérdőív segítségével igyekeztem adatokat gyűjteni a gyerekek szabadidős tevékenységének alakulásáról. A kérdőívben 14 kérdés szerepel, amelyek egyrészt a tanulók általános adataira, másrészt pedig szabadidő-eltöltési szokásaikra vonatkoznak. A kérdőív összállításában kiemelt hangsúlyt kapott a gyermekek mozgásos tevékenységének és számítógépes szokásainak felmérése.

A kérdőív kitöltése anonim volt, a kitöltés előtt minden tanuló ugyanazt az instrukciót kapta, amely szerint kitöltötték a kérdőívet.

1. diagram. A tanulók százalékos megoszlása lakóhely és nemek szerint

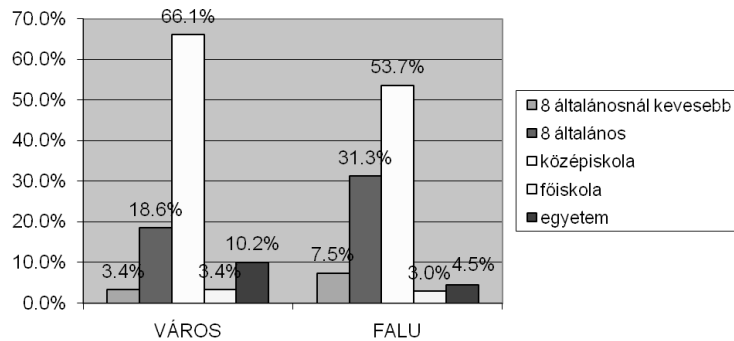
A kérdőívek elemzése

A kérdőívek eredményét táblázatba foglaltam helységenként összesítve, valamint falu-város viszonylatban is összesítettem a kapott adatokat. A táblázat segítségével össze tudtam vetni, és könnyebben meg tudtam világítani a két településtípus között rejlő különbségeket.

Általános adatok értékelése

Az első két kérdés a tanulók általános adataira vonatkozik, a harmadik pedig a szülők iskolai végzettségét vizsgálja. Az első kérdés a nemek szerinti megoszlást vizsgálja, amit a fentiekben már ismertettem, a második kérdés pedig a lakóhely pontos meghatározására szolgál.

A harmadik kérdés a szülők iskolai végzettségére vonatkozik (2. diagram).

2. diagram. Szülők iskolai végzettsége a lakóhely függvényében

A diagramról jól látható, hogy a szülők túlnyomó többségének középiskolai végzettsége van lakóhelytől függetlenül. Érdekes megfigyelni, hogy a városi diákok szüleihez viszonyítva majdnem kétszer akkora arányban fordul elő a falusi szülők közül azok, akik nyolc osztálynál kevesebb, vagy csak nyolc osztályos végzettséggel rendelkeznek. Az egyetemi végzettségű szülők pedig majdnem kétszer akkora arányban jelennek meg a városi populációban, mint a falusiban.

A szabadidő-eltöltési szokásokra vonatkozó kérdések értékelése

A szabadidő-eltöltési szokásokra vonatkozó kérdések közül az első (4. kérdés) azt mérte fel, hogy a gyerekek maguk hogyan fogalmaznák meg a szabadidő fogalmát. A tanulók többsége úgy fogalmazta meg, hogy a szabadidő az az idő, amit játszásra, szórakozásra használhatnak. A másik leggyakoribb megfogalmazás a következő volt: „A szabadidő az az idő, amikor azt csinálók, amit akarok.” A válaszokból egyértelműen kiderül, hogy a gyermekek tisztában vannak a szabadidő fogalmával, és azt meg is tudják fogalmazni a saját nyelvezetükkel.

Az ötödik kérdés arra vonatkozott, hogy a gyermekeknek mennyi idő áll rendelkezésükre a kötelezettségeik mellett, hogy kedvük szerinti tevékenységgel foglalkozhassanak. A falusi és a városi tanulók 78 százalékának egy héten több olyan délutánja vagy délutánja is van, amikor a kedve szerinti tevékenységgel foglalkozhat. A városi diákok 18 százalékának, míg a falusi diákok 14 százalékának csupán egy délutánja van a kedvenc tevékenységeinek végzésére. A városi diákok 8, míg a falusi diákok 4 százalékának egy szabad délutánja sincs.

A következő kérdéssel azt szerettem volna felmérni, hogy a tanulók hány százaléka vesz részt valamilyen iskolán kívüli tevékenységben, valamint a tanórán kívüli tevékenységek közül melyek dominálnak. A városi és a falusi diákok körében is a legnépszerűbb tanórán kívüli foglalatosság a sportolás, azonban így is a megkérdezettek mintegy 38 százaléka jár csak valamilyen sporttevékenységre, mind falun, mind városon. Ez az adat számomra azért meglepő, mivel a városokban sokkal nagyobb a választék, a lehetőség a különböző sportolási igények kielégítésére, mint falun, a városi sportoló diákok százalékos aránya mégsem előzi meg a falusi diákokét. A városi diákok körében a nyelvóra a második leggyakoribb tanórán kívüli tevékenység, a diákok 22 százaléka vesz nyelvelcéléket. Ezt követi a táncóra 20 százalékkal, a tanulók 8 százaléka pedig zenével foglalkozik. A falusi diákoknál a sportolást a táncaktivitás követi 36 százalékkal, majd a tanulók 28 százaléka foglalkozik zenével, nyelvórára pedig a tanulók 12 százaléka jár. A legmelegebb eredmény mégis az, hogy a városi diákok 36 és a falusi diákok 22 százaléka sehova sem jár a tanórán kívül. E két adatban is a legmeghökentőbb, hogy a megkérdezett városi diákok nagyobb százaléka nem jár semmilyen tanórán kívüli tevékenységre, holott a városokban sokkal nagyobb lehetőség van a különböző hasznos programok közül válogatni, mint a falvakban.

A következő kérdés arra irányult, hogy megállapítsuk, a gyermekek átlagosan mennyi időt töltenek felnőtt felügyelete nélkül egy nap. A falusi és a városi diákok körében is 28–28 százaléka mindig felnőtt felügyelete alatt áll, vagy néha 1–2 órát tölt felügyelet nélkül (54 százalék, illetve 40 százalék). A megkérdezett falusi diákok 10, illetve városi diákok 18 százaléka napi 1–2 órát tölt felnőtt felügyelete nélkül, és csupán csekély százalékuk tölt kettőnél is több órát felügyelet nélkül.

A nyolcadik kérdés a gyermekek véleményét célozta meg a tekintetben, hogy vajon kikkel töltik legszívesebben a szabadidejüket. Ennél a kérdésnél több választási lehetőség is engedélyezett volt a megadott lehetőségek közül. A városi diákok átlagosan a következő rangsort állították fel: barátokkal, szülőkkel, testvérekkel, osztálytársakkal és legkevésbé egyedül szeretik tölteni a szabadidejüket. A falusi diákok esetében ez a rangsor másképp alakult. Meglepően magasabb százalékkal első helyen a szülők állnak, majd őket követték a barátok, testvérek, osztálytársak, és legvégül pedig az egyedüllet mellett voksoltak a tanulók.

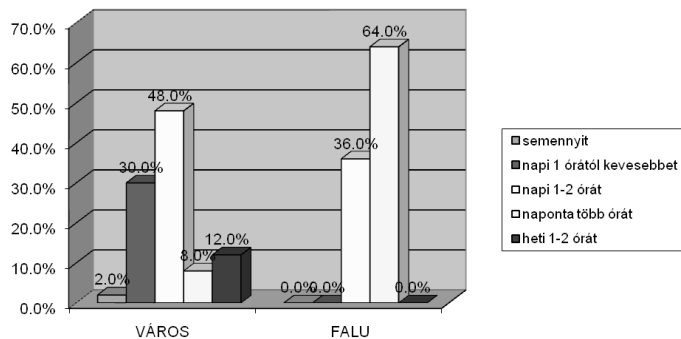
A következő kérdésnél a tanulóknak értékelni kellett 1-től 5-ig terjedő osztályzattal a szabadidős tevékenységeket. Az egyes osztályzattal azokat a tevékenységeket értékelték, amelyekkel nem szívesen töltik a szabadidejüket, és ezt követte iskolai osztályzás szerint a kettes, hármas, vagyis a közepes osztályzat, majd pedig a kettő legjobb, a négyes és az ötös. Ötös osztályzattal azokat a tevékenységeket értékelték, amelyekkel a legszíveseb-

ben foglalatokodnak szabadidejükben. A városi diákok legkedveltebb szabadidő-eltöltése a televíziónézés, amelyre a diákok 62 százaléka szavazott ötössel, ezt követte 60 százalékkal a számítógép-használat, tehát a passzív időtöltések domináltak. Az aktív időtöltések közül a szabadban való játék jóval kevesebb, mindössze a tanulók 32 százalékának a kedvenc időtöltése, sportolással pedig csak a tanulók 20 százaléka foglalkozik. Ezzel szemben a falusi diákok 84 százaléka választotta a szabadban való játékot kedvenc időtöltésének, 26 százaléka a sportolást, kirándulást. A passzív időeltöltések sokkal kisebb arányban hódítottak a városi diákok véleményével szemben. A televíziózás 48 százalékosban, a számítógép-használat pedig mindössze 30 százalékosban szerepelt a legkedveltebb időeltöltések között.

Ez a szembevető különbség valószínűleg a falu és város nyújtotta életmód közötti különbségből adódik. Ezalatt azt értem, hogy míg városban korlátozottak a szabadban való játszás feltételei, gondolok itt a panelházban élő családokra, akiknek egyedüli megoldás a városi játszótér használata, addig falun az „utca” maga a játszótér, ahol minden nap biztonságban, közlekedéstől nem tartva játszhatnak a gyerekek.

A legnépszerűtlenebb időeltöltések a gyermekek körében mind városban, mind falun a múzeum és kiállítás látogatása, valamint az olvasás volt.

Munkám során a szabadidő eltöltésén belül a fő figyelmet a szabadban való játék, a sport, tehát a mozgásos időtöltések, valamint a számítógépezési szokások alakulásának szenteltem. Ebből a célból fogalmazódott meg a tizedik kérdés is, amely a szabadban való játék, mozgásos tevékenységek gyakoriságára irányult. A tanulók válaszai a 3. diagramon látható százalékos megoszlásban alakultak.

3. diagram. Szabadban, játékban, illetve valamely mozgásos tevékenységben töltött idő a lakóhely függvényében

A diagramon is jól látható a figyelemre méltó különbség a falusi és a városi diákok szabadban való mozgásos tevékenysége között. Míg a falusi diákok 64 százaléka napi két óránál is több időt tölt a friss levegőn, 36 százalékosuk pedig naponta egy-két órát, addig a városi diákok csupán 8 százaléka tölt két óránál többet a szabadban, 48 százalékosuk pedig egy-két órát. Ami mehökkentető és felettébb szomorú, hogy 30 százalékosuk napi egy óránál is kevesebbet tölt a szabadban, 12 százalékosuk csak hetente egy-két órát játszhat önfeláldozóan a friss levegőn, 2 százalékosuk pedig szinte soha.

A számítógépes szokásokra vonatkozó kérdések

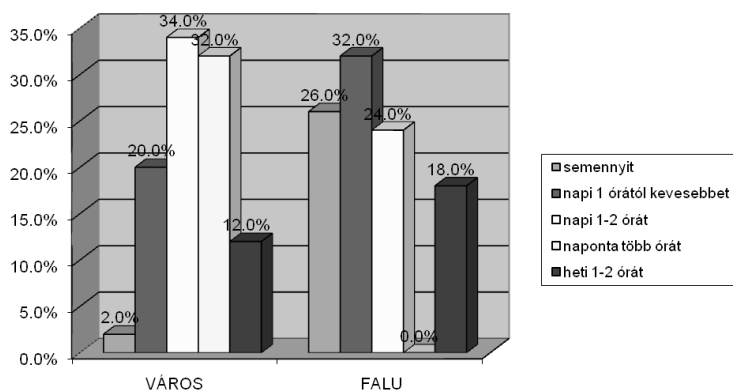
A kérdőív utolsó négy kérdése a gyermekek számítógépezési szokásaira irányult. A technika fejlődése, a számítógépek egyre nagyobb elterjedtsége a gyermekek szabadidős szokásait is befolyásolja. A számítógépek által nyújtott izgalmas, színes és sokoldalú világ valósággal lebilincseli, akár órákra is, a felnövekvő generációt. Ezzel csupán egy gond van, hogy mindez mozgásszegény tevékenység, a gyermekek egészséges fejlődésé-

hez pedig nagyon nagy szükségük van a mozgásra. Ezért fontos foglalkozni ezzel a kérdéssel, hogy megtaláljuk és megteremtjük az egyensúlyt a gyermekek napirendjében, vagyis hogy a számítógépek világa mellett jusson idő a mozgásos tevékenységeknek is.

Ezzel kapcsolatban az első kérdés a számítógépek előfordulását kutatta az otthonokban. A városi családok 94 százalékának az otthonában megtalálható a számítógép, és csupán 6 százalékuk nem rendelkezik vele. A falusi családok esetében az előfordulási arány kisebb: 76 százalékuk rendelkezik számítógéppel, 24 százalék viszont nem.

A következő kérdés a számítógép használatának gyakoriságát vizsgálta, amelyből egyértelműen az állapítható meg, hogy a városi diákok sokkal gyakrabban használják a számítógépet, mint a falusi diákok. A városi diákok 48 százalékuk, a falusi diákoknak pedig 38 százalékuk használja napi rendszerességgel a számítógépet, a városi diákok 26 százalékuk, a falusi diákok 10 százalékuk pedig majdnem minden nap. A városi diákok 16 százalékuk ritkán és csupán 4 százalékuk sohasem használt számítógépet, míg a falusi diákok 18 százalékuk ritkán alkalmazza, 24 százalékuk pedig sohasem.

A számítógép használatának gyakoriságát mérő kérdésre kapott válaszok is figyelemre méltók. A válaszok alakulását a 4. diagram szemlélteti.

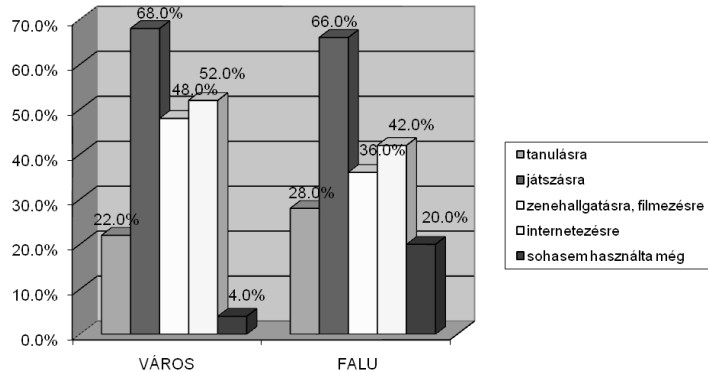

4. diagram. Számítógép használatának alakulása a lakóhely függvényében

A diagramon is jól látható a szembevetendő különbség: a városi diákok 32 százalékuk naponta több órát is eltölt a számítógép előtt ülve, ami rengeteg idő egy negyedikes kisdíáknak, 34 százalékuk pedig naponta legalább 1–2 órát. 20 százalékuk naponta egy óránál kevesebbet, 12 százalékuk pedig heti egy-két órát, ami szerintem a legoptimálisabb időmennyiség lenne, és csupán 2 százalék sohasem számítógépezik. Ezzel ellentétben a megkérdezett falusi diákok körében egy olyan diák sem fordult elő, aki naponta több órát töltene számítógépezéssel, 24 százalékuk naponta egy-két órát, míg 32 százalékuk napi egy óránál kevesebbet tölt itt, 12 százalékuk pedig heti egy-két órát, és nem utolsósorban 26 százalékuk sohasem számítógépezik. Az utolsó kérdés a számítógép felhasználásának célját határozta meg. A megadott válaszok közül többet is bekarikázhattak a tanulók, az eredményeket pedig az 5. diagram szemlélteti.

A gyermekek túlnyomó többsége játékra vagy internetezésre használja a számítógépet, mind falun, mind városban. Ezután következik a videó, a zene, legkisebb arányban tanulási eszköz a számítógép.

5. diagram. A számítógép felhasználási céljának alakulása a lakóhely függvényében

Összegzés

A munkám elején felállított hipotéziseim a következőképpen nyertek biznyságot:

A gyermekek többségének van otthon számítógépe, azonban a városokban elterjedtebb a számítógép használata, mint falun.

A városokban a gyerekek szabadidejük nagyobb részét töltik számítógép előtt, mint valamely mozgásos tevékenységgel. Ezzel ellentétben a falvakban szabadidő eltöltése céljából a szabadban való játék dominál a számítógép-használattal szemben.

A kérdőívek feldolgozása alapján tehát a következő konklúziókat vonhatjuk le:

A szabadidős tevékenységek másképp alakulnak falun, mint városon. A technikai fejlődés vívmányai napjainkig kisebb százalékban hódították meg a falvakat, mint a városokat, így a számítógépek sem terjedtek el még oly mértékben, mint a városokban. Ennek következtében kevesebb család rendelkezik számítógéppel falvakban, míg a városokban majdnem minden otthonban megtalálható a számítógép.

A tanulók többségének több szabad délelőttje vagy délutánja is van a kötelezettségei mellett, azonban ezeknek a szabad délutánoknak a kitöltése másképp alakul falun, mint városon. A falusi diákok körében a szabadban való játék dominál, a városi diákok esetében pedig a számítógép és a televízió játssza a döntő szerepet. Ugyanakkor mindkét település esetében a múzeumok, kiállítások megtekintésére, valamint a különböző művelődési programokon való részvételre szánják a legkevesebb időt.

Fontosnak tartom, hogy foglalkozzunk ezzel a témakörrel, ugyanis rajtunk: leendő pedagógusokon, pedagógusokon, valamint leendő szülők és szülőkön múlik, hogy gyermekeink szellemi, fizikai és lelki fejlődése pozitív vagy negatív tendenciát mutat-e az elkövetkezőkben.

Irodalom

Bukodi Erzsébet (2005): *Időfelhasználás: szabadidő*. Társi, Budapest.

Könyves Erika és Müller Anetta (2001): *Szabadidős programok a falusi turizmusban*. Szaktudás Kiadóház, Budapest.

Falusi Iván (2000): *Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe*. Műszaki könyvkiadó, Budapest.

Granasztói Péter (2004): *Munkaidő, szabadidő, szórakozás*. Szöveggyűjtemény. Zsigmond Király Főiskola.

Hunyadi Zsuzsa (2005): *Kulturálódási és szabadidő eltöltési szokások, életmód csoportok*. Magyar Művelődési Intézet, Budapest.

Ivanovics, J. (2008): *Bevezetés a pedagógiai kutatás módszertanába*. Előadás-jegyzet. Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka.

Laki Ildikó (2004): *Szabadidős tevékenységek*. Szöveggyűjtemény. Zsigmond Király Főiskola.